

Egy hang, amely 6 millió helyett beszél...

Író szeretett volna lenni, azt remélte, műve túléli őt. Nem vigasz és mégis jó, hogy miután 15 éves korában meghalt Bergen-Belsenben, a világ egyik leghíresebb írója lett: egy hang, amely – ahogy Ilja Ehrenburg mondta – 6 millió helyett beszél, és amely mégis átélhetően személyes marad. Nehéz belegondolni, hogy Anne Frank voltaképpen még mindig nyugodtan élhetne.

Apró gyermek, amikor családjá elhagyja a fasizálódó Németországot. Európát azonban nem hagyhatják el és a náci Hollandia megszállásakor utoléri őket. Deportálásukat megelőző két éves bujkálásuk idejét követhetjük nyomon a naplóból, amely nagyon kevéssel a háború után, az első szövegek között mutatta be a világnak azt az eseménysort, amelyet jóval később holokausztnak neveztek el.

A napló megejtő őszinteséggel beszél írója felnőtté válásának lassú, de világosan kivehető folyamatáról, egy voltaképpen természetes és nehéz átalakulásról: édesanyjához fűződő ellentmondásos kapcsolatáról, ébredező testi-lelki szerelmi problémáiról, egy olyan jövőre vonatkozó terveiről, amely jövőről minden olvasója tudta már az első betűtől kezdve, hogy még azelőtt lezárult, hogy elkezdődhetett volna: 1945 első hónapjaiban, Bergen-Belsenben.

A naplót azonban megőrizték a Frank-család segítői, így került Anne túlélő édesapjához, Otto Frankhoz, aki leginkább azzal töltötte élete hátralévő három és fél évtizedét, hogy a lánya hagyatékát kezelte: „Különös” – mondta. „Egy rendes családban a gyerekekre hárul a megtisztelő teher, hogy híres szüleik emlékét gondosan ápolják. A mi családukban ezek a szerepek megfordultak.”

Anne Frank alakja és története éppen hangjának közvetlen személyessége által vált elementáris erejű kulturális szimbólummá. Nelson Mandela a

börtönben olvasta és merített belőle erőt az apartheid elleni harcához, Vaclav Havelnek is segített küzdenie az elnyomás ellen. Egy 15 éves korában elpusztult, ismeretlen tömegsírban nyugvó kislány a leghatalmasabb zsarnokok eredményes ellenfelévé vált mindenhol a világon, jól példázva a kiszolgáltatottak legerősebb fegyvere, az írás félelmetes erejét: ezért is mélységesen zsidó történet az övé.

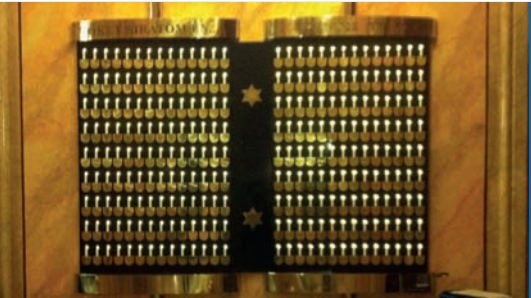
Nemrég Ausztráliában számos idősödő asszony mondott neki köszönetet nyilvánosan, amiért megváltoztatta még kamaszkorukban – amikor a kortársaivá lettek – az életüket. Figurája nem szűnik foglalkoztatni a képzeletet: pár hónapja mutatták csak be az első róla szóló német játékfilmet. Nehéz belegondolni, hogy még mindig nyugodtan élhetne, hogy június 13-án ünnepelhette volna unokái társaságában a 87. születésnapját.

(forrás: mazsihisz.hu)

Elkészült az új tábla

Egyrészt szomorú, másrészt örömteli, hogy betelt mindkét tábla a Jahrzeit-falon. Szomorú, hiszen azt jelenti, sok-sok eltávozott szerettünkre kell emlékezni. Örömteli, mert bizonyítja, jó ötlet volt, illetve így sokan állíthattak emléket elhunyt hozzátartozóiknak. A körzet vezetése a jelentős igényt figyelembe véve úgy döntött, újabb táblát állít a Dohány utcai zsinagógában. Az új táblát, a kis névtáblákkal, illetve a gyertyákkal a Zsidó Kulturális Fesztiválra átadták, így a fesztivál látogatói már megtekinthették azt a zsinagóga bejáratánál.

Aki korábban elmulasztott jelentkezni, s most úgy gondolja, ily módon emlékezne elhunyt családtagjára, még nem késett el, és pótolhatja. Jelentkezni a templomkörzetben Fülöp Ildinél lehet.

Dr. Seifert Gézáné	július 3.	Izsák György	július 14.	Dr.Faragó Gyula	július 22.	Spánn Kálmánné	július 26.
Fried László	július 5.	Reiter Pál	július 14.	Lorber Sándor	július 23.	Kádár György	július 27.
Rózsási György	július 7.	Váradi Lajosné	július 18.	Bobella Tamásné	július 24.	Klein Rudolf	július 27.
Brummer Ernő	július 8.	Farkas Dezső	július 21.	Fenyves Miksa	július 24.	Frölich György	július 29.
Gálné Kovács Zsuzsanna	július 8.	Kállai István	július 21.	Markovits Sándor	július 24.	Wolf Sári	július 29.

Kulturális Páholy a Dohány körzetben (6. oldal)

Várkonyi Tibor és Dési János írása (5. illetve 8. oldal)

Interjú a MAZSIHISZ elnökével

(3. oldal)

Dr. Frölich Róbert rovata

Budapestről könnyű ítéletet mondani...

Más megnézni egy természetfilmet a televízióban, és egészen más ott lenni a helyszínen. Talán ezzel lehetne egy mondatban összefoglalni mindazt a tapasztalatot, amit az elmúlt hónapokban tett országjárásom nyújtott.

Budapestről könnyű ítéletet mondani a vidék felett, egy sóhajjal elintézni: „valamikor milyen élet volt ott!”. Ahhoz, hogy teljesebb képet kapjunk, el kell menni, beszélgetni

kell a helyiekkel, érteni kell szavukat és cselekedeteiket.

Más-más helyek, más-más gondok. Eltérő lehetőségek, azonos célok.

Vannak nagyobb hitközségek, mint például Miskolc, Szombathely, Győr, ahol nem csupán a zsidóság tudata tartja össze a közösséget. E helyeken rendszeres minjen van, kulturális programokat rendeznek, összejövetelek zajlanak, részt vesznek a város életében. A zsidó lakosság olykor olyan tárgyakat hoz létre az adott településen, amely a város büszkesége. Ma divatos kifejezéssel élve a vidéki zsidóság értékeket teremt, s ezeket az értékeket közkinccsá teszi. Ezekről az eseményekről, köztéri alkotásokról nem számol be a média, hírik nem jut el hozzánk. Ám nem is a hírverésért csinálják. Kötelezi őket zsidó szívük, a közösség fennmaradásának vágya, a zsidóság elismertetésének szándéka.

A karcagi zsinagóga

Léteznek kisebb hitközségek, mint Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Balassagyarmat, akár olyanok is, ahol nem jön össze a minjen, sőt, szinte templom sincs. Mégis hitközség. Mégis kapaszkodnak a zsidó élet marékába, szinte csak annyit tudva és sejtve, hogy fent kell tartani a szikrát, ami az asszimiláció alatt még pislákol, akár hosszú éveken át is. Örízni kell a kis reményt, hogy az egykori „nagy élet” színterén valami csoda

Pásztói emlékmű

révén új élet kezdődik. Hisznek ebben, ha nem is gondolják, hogy hamar bekövetkezik. Küldetésük, hogy a múlt emlékeit, a temetőket, a zsidóság valami kis tudatát védjék és ápolják a reménybeli jövőnek.

Mindenhol van kapcsolat a civil város és a hitközség között. Van, ahol a polgármester jóbaráti viszonyt ápol a hitközséggel és viszont, s van, ahol – fájdalom – épphogy tudomásul veszik a zsidó közösség létét. Van olyan város, amely kötelességtudatból gondolja mindazt, amire a helyi közösségnek nincs anyagi forrása, s van, ahol emlékművet emel meggyilkolt egykori polgárainak, de van olyan is, ahol még a megemlékezésen sem képviselteti magát a városvezetés.

Ami mindben közös: kedves, nyíltszívű, barátságos emberek. Őszinték: elmondják a jót s a rosszat, véleményüket nem rejtik véka alá. Tisztában vannak a realitásokkal. Ha kérnek is segítséget, nem pénzt akarnak. Ember kell nekik, olyan, aki tanítja, aki vezeti őket. Zsidó tudásra vágnak, amit nem lehet pénzen megvenni. Olyan közösséget szeretnének megalapozni és utódaikra hagyományozni, mely „olyan lesz, mint a dűsvízű patak mellé ültetett fa”.

Budapestről könnyű ítéletet mondani a vidék felett, egy sóhajjal elintézni: „valamikor milyen élet volt ott!”. Budapestről azt kell mondjuk, a zsidóság mindenhol él, élni akar, életet érdemel!

I M A R E N D

Hétköznapi: 7.³⁰-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 18.⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában.

Az esti ima előtt fél órával sakk, kártya, kávé és tea várja híveinket!

Péntek esti ima: 18.⁰⁰-kor a Dohány Templomban.

Szombat reggeli ima a Dohány Templomban: Sachrisz: 9.³⁰

Tóraolvasás: 10.⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10.⁴⁵

Vasárnap reggeli ima: 8.⁰⁰-kor, esti ima: 18.⁰⁰-kor, mindkettő a Talmud Tórában.

A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.

Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

június 25.	18. ⁰⁰	július 9.	18. ⁰⁰	július 23.	18. ⁰⁰
július 2.	18. ⁰⁰	július 16.	18. ⁰⁰		

Félezer futó a Fun Run-on

Június 5-én már hatodik alkalommal rendezte meg a Maccabi VAC a Fun Run elnevezésű közösségi futóversenyét. A jótékonyági futáson, amelyen 11 szervezet egyikének ajánlhatta fel nevezési díját a majd 500 résztvevő, aki 10, 5, illetve 1 kilométeren indulhatott a Kazinczy és Király utca sarkáról.

Legtöbben természetesen az 1 kilométeres futást választották, s rengeteg szülő futott együtt gyermekével, gyermekeivel. A rajt előtt közösen melegíthettek a résztvevők, míg a célba érkezőket emlékéremmel, hűsítő vízzel, s az energiavesztéseget pótlandó egy-egy banánnal is fogadták az önkéntesek. A futás mellett zumba oktatás, táncos vetélkedők és sok-sok gyerekprogram várta azokat, akik a rendezvényen töltötték délelőttjüket.

A záró szám (az 1 kilométer) előtt a színpadon Motti Tichauer, az Európai Maccabi Szövetség elnöke köszöntötte a résztvevőket és gratulált a szervezőknek, hogy majd ezer embert tudtak megmozgatni. Beszélt a jövő évi Maccabiahról és persze a 2019-es budapesti Európa Játékok is szóba került. Motti amúgy meglátogatta a 2019-es játékok tervezett nyitó-, és záróünnepség helyszínét, a Hidegkuti-stadiont is.

Hírek, információ: www.maccabi.hu

Beer Seva, az izraeli Leicester City

Itthon a Nagykörutat foglalták el többször is focirajongók ünnepelve a labdarúgó válogatott sikerét, s hogy csoportelsőként jutott a legjobb 16 közé az Európa-bajnokságon. /A mieink vasárnap Belgium ellen játszanak a nyolcaddöntőben./ Néhány hete, május utolsó napjaiban, Izraelben, a mindössze 200 ezer lakosú Beer Séván vonult az utcákra majd 100 ezer szurkoló, miután a helyi Hapoel Beer Seva bajnok lett.

A rendkívüli siker érdekességei: 40 év után nyert újra bajnoki címet az együttes, amelynek a tulajdonosa ráadásul egy háromgyermekes hölgy. Ha ez még nem elég, bár a biztos anyagi háttér megvolt, a csapat mégis kicsinek számított a gazdag klubok között, nem véletlen, hogy többen is az angol Premier League győztes Leicester City elsőségéhez hasonlítják a mesés sikert.

Május utolsó napjaiban hatalmas tömegek tódultak az utcára Izrael második legnagyobb városában: a mindössze 200 ezres településen százezren ünnepeltek egy 46 éves, három gyermekes édesanyát, a jeruzsálemi polgármester sógornőjét, aki újra bajnokot csinált, 40 év után, a helyi focicsapatból. A törékeny, 46 éves, három gyermeket nevelő Alona Barkat kilenc éve vette meg az akkor még az izraeli másodosztályban szenvedő csapatot. A hölgy egy vallásos családban született, Ashkelonban, ma pedig a Beer Séván élő milliárdos hi-tech befektető, Eli Barkat felesége (és így Nir Barkat jeruzsálemi polgármester sógornője).

A szurkolók nem örültek annak, hogy egy nő vette át az együttest, ráadásul nem sokkal később egy váratlan tragédia is bekövetkezett: a csapat zambiai csatára, Chaswe Nsofwa egy bajnoki közben összeesett és meghalt a pályán.

Bár az együttes rögtön a következő évben visszajutott az első osztályba, de aztán évekig csak küszködött. Alona Barkat már fel is akarta adni, de a szurkolók addigra megkedvelték és több szimpátiatüntetést is tartottak, hogy maradásra bírják.

Ezt követően fokozatosan egyre3 jobb eredményeket ért el a társulat, ám a 2014/15-ös szezon végén húzott egy merészet Alona Barkat és elküldte a csapat sztáredzőjét, a jelenlegi izraeli szövetségi kapitányt, Elisha Levyt. Bejött a döntése, a Beer Seva az utolsó fordulóban aratott győzelmével megnyerte a bajnokságot a toronymagas esélyesnek tartott Maccabi Tel Aviv előtt. Ezért többen is a Leicester City váratlan Premiere League elsőségét emlegették, s arról beszéltek, hogy talán nem minden a pénz, hanem a munka, a hit, a játék és persze a lelkesedés is számít.

A bajnoki címet követően a szurkolók lelkesen dobálták a levegőbe a tulajdonosnőt, aki arról beszélt, hogy nagyon félt, nehogy a földre ejtsék. Majd kiemelte, rendkívül büszke csapatára, de már a következő feladatra, a Bajnokok Ligája szereplésre koncentrálnak. (forrás: <http://www.thejc.com>)

Bő egy év múlva rajtol a Maccabiah

Bár mi már nagyon várjuk a 2019-es budapesti Maccabi Európa Játékokat, sportolóinkra vár még egy nagy feladat: a 20. Maccabiah. A Maccabi VAC bő egy évvel a július 6-án kezdődő (és 20-ig tartó) esemény előtt tartott egy tájékoztatót az érdekeltek számára.

Jusztin Ádám az egyesület elnöke elmondta, a tervek szerint, az eddigi legnagyobb létszámú csapat utazik jövőre Izraelbe, a Játékokra. A szervezők is rekord részvételtre számítanak a 20. Maccabiah-n, amely amúgy is a világ harmadik legnagyobb sporteseménye. Ádám kiemelte, a jubileum mellett a két évvel későbbi budapesti Európa Játékok miatt is fontos a jó szereplés, s hogy minél több sportágban, minél nagyobb delegáció utazzon. Ráadásul a közelmúlt okán az elvárások is megnöttek, hiszen az előző Maccabiah-n, 2013-ban 19-, míg a tavalyi, berlini Európa játékokon a jóval kevesebb sportág ellenére 20 érmet szereztek versenyzőink.

Jövőre több sportág lesz, mint tavaly Berlinben, de még nem alakult ki a végleges program. Egy-egy sportágat csak megfelelő számú jelentkező esetén rendeznek meg. Számunkra biztató, hogy ezúttal minden bizonnyal nem maradnak ki a küzdősportok. Jövőre is Jeruzsálem ad otthon a nyitó-, és a záróünnepségnek. Ezúttal erősen bevonják Haifát, több eseményt rendeznek a városban. Sőt, a szokott Wingate helyett ezúttal itt lesznek elszállásolva a juniorversenyzők is. A korábbiakkal szemben az is változás, hogy nem egy központi vezető lesz, hanem több régiót is szerveznek, külön irányítóval. A következő találkozó októberben lesz –még több információval! Addig a maccabiah2017@maccabi.hu email címen lehet érdeklődni!

Múzeumok Éjszakája a Zsidónegyedben

Ha június utolsó szombatja, akkor Múzeumok Éjszakája. A Mazsihisz ismét is csatlakozott az eseményhez, s június 25-én este 10 órától rengeteg programmal várja az újdonságra kíváncsi, vagy éppen visszatérő vendégeket. Az este hagyományosan a Dohány utcai zsinagóga előtt, egy szabadtéri Havdalával indul.

Az éjszaka során a szervezők szeretnék minél szélesebb körben közvetíteni a magyar zsidó közösség vallási hagyományait, kultúráját, s ezzel hozzájárulni az előítéletek lebontásához, a toleranciára neveléshez, a másság elfogadásához. Számos színes programon vehetnek majd részt az érdeklődők, a Dohány utcai zsinagógában, a Magyar Zsidó Múzeumban, a Magyar Zsidó Levéltárban, illetve a Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában.

Egész éjjel nyitva tart, és vezetett sétákkal várja az érdeklődőket, a Havdala után is fontos szerepet kapó zsinagógánk, amely előtt, a Herzl téren szokás szerint zenét hallgathatnak a megjelentek. Ezúttal 100 év magyar dalaival lép színpadra a Jazzrael zenekar és Malek Andrea.

A múzeumban az éjszaka folyamán játékos kvízek lesznek korhatár nélkül. Ingyenes tárlatvezetés mellett megtekinthető a 100 év 100 tárgy kiállítás. A rendkívül népszerű, éjszakai séták a zsidónegyedben - 22:30-tól indulnak félóránként, a Zachor Alapítvány diák-önkénteseinek vezetésével (a Wesselényi u 7. elől). Egy-egy sétán legfeljebb 20 fő tud részt venni, ezért érdemes regisztrálni a zsidonegyvedsetak@gmail.com címen.

A Rumbachban Rubin Eszter Barhesz című regényéből készült monodrámát láthatják Csákányi Eszter előadásában.

S persze lesznek tárlatvezetések, kérdezd a rabbit, különböző játékok és még sok minden.

További információ: www.mazsihisz.hu

Zsidó
Kulturális
Fesztivál

BUDAPEST 2016

Szeptember 4–11.

WWW.ZSIDOKULTURALISFESTIVAL.HU

Több ismert hazai előadó az eddigiektől tökéletesen eltérő, „unplugged” előadásban viszi színpadra jól ismert dalait.

Nincs Zsidó Fesztivál Budapest Klezmer Band nélkül – nos, most is fellépnek Fegyáké. De több neves magyar művész és együttesek is: Ghymes és Besh o droM, Caramel, Jónás Vera, Micheller Myrtil. Továbbá különleges nemzetközi zenei produkciókat, sztárvendégek előadásait is élvezheti a közönség - visszatér Boban Markovic és zenekara, de érkezik a világhírű amerikai Klezmatics társulat, illetve Itamar Zorman izraeli hegedűművész is. A Zsinagóga Hangjai c. előadás a Zeneakadémián, a hannoveri Europäischer Synagagalchor és a magyar származású Lux Erika zongoraművész jóvoltából. A zenei paletta nagyon színes, változatos, a klezmertől, a jazzen, a swingen a rockon át mindenki megtalálja a kedvére való stílust. A Fesztivál nem titkolt célja az egymás iránti tolerancia erősítése a kultúrák találkozása által, kitüntetett célja, hogy bemutassa a zsidó kultúra értékeit, hagyományait és sokszínűségét.

Jegyelővétel, részletes program: <http://www.zsidokulturalisfesztival.hu/>

Bohemian Betyars a Nagyszínpadon!

Az elődöntők során aratott sikerek után a döntőben is remekül szerepelt a Bohemian Betyars, amely megnyerte a NAGY-SZÍN-PAD! tehetségmutatót. A tizenkét elődöntős koncert után az Akvárium Klub színpadán bizonyíthatták nagyszínpad-érettségüket a tehetségmutató három döntőse.

Az elődöntők során a nézők, hallgatók mellett - idén újítsásként – 25 tagú szakmai zsűri is értékelte a versenyzőket. A fináléban viszont már csak a közönség szavazatai döntöttek. A verseny végig szoros volt, gyakran valóóról órára változott a rangsor. A hajrában a Bohemian Betyars állította leginkább maga mellé a publikumot és kapta a legtöbb voksot, illetve ennek köszönhetően a meghívást a Sziget, a VOLT Fesztivál és a STRAND – Nagyon Zene Fesztivál Nagyszínpadára. Míg az MTVA felajánlásaként képviselheti Magyarországot a 2017-es Eurosonic Festivalon, Hollandiában, illetve egy videoklippel és egy 500.000 Ft-os MOL üzemanyag-kártyával is gazdagodott az együttes.

Zsidó Kulturális Fesztivál szeptemberben

Idén szeptember 4. és 11. között rendezik meg a Budapest legsokszínűbb zsidó fesztiválját, a Zsidó Kulturális Fesztivált. A gyönyörű Dohány utcai zsinagóga, a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga és a Goldmark Terem mellett idén két új helyszín, a Bethlen téri és a Hegedűs Gyula utcai zsinagóga is bekapcsolódik a programsorozatba. Az irodalom, a zene mellett kortárs tánc előadások várják az érdeklődőket. S a legifjabb generációnak gyermekelőadással is kedveskednek a szervezők. Immár hagyományosan a Dohány utcai zsinagóga ad otthont a nyitóelőadásnak, amelyen – szeptember 4-én - a Liszt Ferenc Kamarazenekar és Rost Andrea ad koncertet, Itamar Zorman izraeli hegedűművész közreműködésével.

Hol Volt – jegy már nincs

Június 29-én (szerdán) kezdődik Sopronban a Telekom VOLT Fesztivál, amely július 2-ig tart, 10 színpadon 200-nál is több programmal.

Péntekre pedig már minden jegy elkelt! Ezen a napon a VOLT headlinere az Iron Maiden, de július 1-je amúgy is roppant erős, koncertet ad a Tankcsapda, a Kiscsillag, a Csík Zenekar, a Stereo MC's és Nero is.

Mint megtudtuk, az idei Fesztivál iránt érezhetően nagyobb az érdeklődés itthon és külföldön egyaránt, de a megnövelt területű fesztiválra néhány ezer bérlethez még hozzá lehet jutni, illetve a többi napra is kaphatóak még jegyek.

A siker a változatos programok mellett annak is köszönhető, hogy a tavalyi év alapján a VOLT-ot választották Európa legjobb közepes méretű fesztiváljának.

Heisler András: még inkább nyitni kell a közösség felé

Szinte pontosan három éve, megválasztása után válaszolt a Pesti Sólet kérdéseire Heisler András, a MAZSIHISZ elnöke, aki azóta újabb négy évre kapott bizalmat. Ezúttal beszélünk arról, hogy mi valósult meg a 2003-ban említett kihívásokból, tervekből. S persze szó lesz a jelenről és a jövőről is...

– Három éve, három dolgot emeltél ki, mint elsődleges feladat: a gazdasági átvilágítást, az alapszabály módosítását és a kommunikáció javítását...

– Az átvilágítás megtörtént, rengeteg dologra hívta fel a figyelmünket – kezdte Heisler András. – Ez volt az első ilyen vizsgálat a MAZSIHISZ fennállása során, beleértve a jogelőd szervezetet is! Korrigáltunk, alakítottunk a folyamatokon. Lényegesen áttekinthetőbb és hatékonyabb ma a gazdálkodásunk. Az alapszabályt módosítottuk. Bár forradalmi változás nem történt, de amin változtattunk, az fontos volt – különösen a jövőnk miatt. Vagyis a három vállalásból kettő megvalósult.

A MAZSIHISZ elnöke elmondta, a kommunikációval kapcsolatos szemléletváltás bizonyult a legnehezebbnek. A MAZSIHISZ korábbi monopolhelyzetében nem volt szükség rá, így sem szervezeti háttere, sem kultúrája nem alakult ki a kommunikációnak. Elnökként sokszor jelezte az elnökségnek, közgyűléseken a képviselő testületi tagoknak, hogy ki kell alakítani a kommunikációval kapcsolatos stratégiánkat.

A MAZSIHISZ vezetése is felismerte ennek szükségességét, azaz a koncepció zöld utat kapott. Késedelemben vagyunk, de elindultunk a jó irányba – összegezte Heisler a helyzetet. A döntésben persze szerepet kaphatott, hogy egyre komolyabb a versenyhelyzet a közéletben

a zsidó közösségek között, s különösen kiélezett az egyházaknak felajánlható 1 %-ok területén. Idén először tudatosan használt szlogenre épült a kampány, megújultak a látványelemek. Heisler András hozzátette, töreksenek arra, hogy az emlékezés fontosságának hangsúlyozása mellett ne kizárólag az antiszemitizmussal, vagy a holokauszttal kapcsolatos ügyekben váljon láthatóvá a szervezet, s az elnök nem győzte hangsúlyozni a tágan vett zsidó közösség irányába történő nyitás fontosságát...

– Ebben a különböző rendezvények is sokat számíthatnak...

– Két aktuális eseményt emelnék ki, a Múzeumok Éjszakáját és a Zsidó Kulturális Fesztivált. Immár mindkettő tradíció, s szinte elvárás, hogy évről-évre magasabb színvonalat nyújtsunk. Mindkettő projektet igyekszünk fejleszteni, minél szélesebb körhöz szeretnénk eljuttatni értekeinket. A Múzeumok Éjszakája most szombaton, új helyszínével, még több programmal jelentkezik. A Fesztivál szervezése folyamatban van, de ígérhetem, még színesebb kínálattal várjuk az érdeklődőket. Már tavaly is bekapcsolódtak a vidéki hitközségek, s ez az idén sem maradhat el. Debrecen és Szeged már csatlakozott, reméljük, bővül még a lista. A harmadik fontos projekt a 2019-es Maccabi Európai Játékok. Bár addig még három év van hátra, kiemel-

ten kezeljük, az esemény elnyeréséhez a kormány garanciája mellett a MAZSIHISZ erkölcsi és anyagi támogatása is kellett.

– Úgy tűnik a külső kommunikáció szépen alakul, de mi a helyzet házon belül? Három éve rideg falakról beszéltél...

– Ezen a területen még sokat kell fejlődünk. Pedig ez is meghatározó feladat. Belátható időn belül szeretnénk létrehozni egy korszerű, barátságos, fiatalos ügyfélszolgálati irodát.

Heisler András szólt arról, hogy igyekeznek a társ egyházakkal is minél jobb kapcsolatot kialakítani. Úgy tűnik ez eléggé sikeres, hiszen az idei Élet Menetén szerepet kaptak a különböző keresztény felekezetek vallási vezetői. Mi több, a napokban írtak alá egy megállapodást az egyházi kórházak. /Erről részletesebben lapunkban is. A szerk./ Hangsúlyozta, látják, mennyire feszült az európai helyzet, főként a menekültkérdés miatt. S bár nem a MAZSIHISZ feladata megoldani a problémát, de a zsidó közösség nem viselhet el semmilyen gyűlöletbeszédet! Sem zsidók, sem keresztények, sem romák, sem melegek, sem menekültek, vagy muszlimok ellen. A gyűlölet ugyanis egyik közösségről a másikra szinte észrevétlenül terjed! A zsidó közösségnek pedig bármely embercsoport elleni gyűlöletet el kell ítélnie...

(schiller)

David Beckham: zsidónak tartom magam

Már eddig is tudtunk a korábbi angol válogatott labdarúgó, az UNI-CEF-nagykövetje imádott zsidó nagypapájáról, de ez talán nem számított olyan sokat. Mostantól mindez másképp van! Beckham maga jelentette ki egy londoni zsidó kulturális központban, hogy igenis zsidónak tekinti magát. Nemrég az UNICEF jószolgálati nagyköveti munkája keretében ellátogatott a legismertebb londoni zsidó kulturális központba, ahol 270 zsidó ember előtt beszélt munkájáról és a fociról, és azt is bevallotta, zsidónak tekinti magát, mi több, egy sadchen, egy zsidó házasságközvetítő hozta össze feleségével, a Spice Girls egykori tagjával, Victoriával.

– Nagypám zsidó volt és mivel az anyai nagypám volt, én is zsidó vagyok – jelentette ki Beckham egy kérdésre válaszolva, a közönség hálás nevetését kiérdemelve. Az angol válogatott egykori csapatkapitánya folytatta és mesélt arról, hogy sokat jártak zsinagógába a nagypapával és olyankor mindig is az zsidósághoz tartozónak érezte magát. Hosszan beszélt arról, mit köszönhet focista-karrierjében a szóban forgó nagypapának, Joseph Westnek, aki minden meccsére elkísérte gyermekkorában. S arról is szólt, mennyire sajnálja, hogy csak idősebbik fiának vannak emlékei az öregúrról.

A beszélgetés fókuszában természetesen a gyermekek érdekében végzett jószolgálati munka állt, amely kitölti és értelmessé teszi David Beckham életét, de azért jutott idő arra is, hogy felelevenítsék, kinek köszönhetően ismerkedett meg feleségével, Victoriával. Megerősítette, valóban a Manchester United egyik vezetője, Michael Edelson mutatta be őket egymásnak. Hozzátette, az üzletember remek sadchen-nek bizonyult.

/forrás: www.thejc.com/

Először Izraelben a Queen

A legendás angol rockzenekar, a Queen szeptemberben Izraelben ad koncertet. Bár az eredeti felállásból már csak Brian May gitáros és Roger Taylor dobos lesz jelen, míg a pótolhatatlan Freddie Mercuryyt egy tévés énekverseny 2009-es felfedezettje, a régóta a maradék Quennel koncertező Adam Lambert helyettesíti.

A Tel Aviv-i őszi egyik legnagyobb eseménye lesz a szeptember 12-i Queen-koncert. Ha némi késéssel is, de végre Izraelbe is eljut az együttes, amely a frontember, Freddie Mercury 1991-es halála óta csak szórványosan koncertezett, de 2011-től Adam Lamberttel újra rendszeresen utazik koncert-körutakra. A zenekar nemrég kezdett bele a legújabb turnéjába, amelyen legemlékezetesebb számaint játssza a „Killer Queenből” a „Don’t stop me”-n keresztül a „We will rock you”-ig és szinte biztos, hogy a „We are the champions” is felhangozhat végre a Fehér Városban.

A legolcsóbb jegyek átszámolva körülbelül 25 ezer forintot kóstálnak, a VIP-szekcióba pedig mintegy 65 ezer forintért lehet beülni. Ha épp arra járnak, ne hagyják ki ezt a történelmi estét.

Pesti Sólet menü a Laky Konyha receptjei alapján

Nyári kukorica leves

Hozzávalók: 2 szál póréhagyma, 1 csokor petrezselyem, 1 csokor snidling, 2 dkg margarin, 30 dkg mélyhűtött kukorica, 2 evőkanál liszt, 2 dl tejföl (12 %-os), só ízlés szerint

Elkészítés: A póréhagymát megmossuk, felkarikázzuk. A petrezselymet és a snidlinget leöblítjük, apróra vágjuk. A margarint felforrósítjuk, megpároljuk benne a pórért és a petrezselyem felét. Kissé megsózzuk, felengedjük 20 dl vízzel, és felforraljuk. Ha felforrt, beletesszük a kukoricát, és puhára főzzük. A lisztet elkeverjük a tejjel, behabarjuk a levest, 5 percig forraljuk, és a tetejét a snidlinggel és zöldpetrezselyemmel megszórva tálaljuk.

Májjal töltött kacsacomb narancsmártással

Hozzávalók: 4 db kacsacomb, 0,25 kg máj, 1 db alma, 2 db paprika, 1 db paradicsom, vörösbor, 3 db narancs leve, liszt, só, bors

Elkészítés: A kacsacombokat átszúrjuk, beletöltjük a kikóserított májat, sózzuk, borsozzuk. Elősütjük egy serpenyőbe, hogy piros legyen, kérget kapjon. Utána tepsibe tesszük, hozzáadjuk az almát, paradicsomot, paprikát összevágva, és 150 fokon sütjük, 1-1,5 órán keresztül. Ha megsült a hús, elkészítjük a narancsmártást. A sült zöldségeket össze turmixszoljuk a narancssal, vörösbort adunk hozzá, majd kiforraljuk. Barna lisztet készítünk, szárazon lepirítjuk a lisztet. Besűrítjük, ha elkészült, átpasszírozzuk, és tálaljuk. Ízlés szerinti körettel (krumpli, rizs) találjuk.

Kekszes-almás sütés nélkül

Hozzávalók: A tésztahoz: 50 dkg háztartási keksz, 3 csomag főzni való vanília ízű pudingpor, 20 dkg kristálycukor, 1,25 kg alma, 8 dl víz

A tetejére 4 evőkanál porcukor, 4 evőkanál keserű kakaópor, 5 dkg sütőmargarin

Elkészítés: Meghámozzuk az almát, kicsumázzuk nagy lyukú reszelőn lereszeljük. Lábasba tesszük, fél liter vizet öntünk

rá, cukorral ízesítjük, majd 8-10 perc alatt puhára főzzük. Közben a pudingport 3 deci vízzel kikeverjük, az almához öntjük, és kevergetve 2 percig főzzük, míg besűrűsödik. Egy közepes tepszi alját keksszel kirakjuk, a meleg almakrémet egyenletesen rákenjük. A tetejére sorban rákerül a keksz. A kakaóport, a porcukorral és 8-10 evőkanál vízzel kevergetve fölforraljuk, a tűzről levéve a margarint hozzáadjuk, majd a mázat a sütemény tetejére kenjük. Egy napra hűtőbe rakjuk, másnap lehet szeletelni.

Jó étvágyat kívánunk!

Zsinagógák a nagyvilágból – Berettyóújfalu

Képeslapok – képes történelem (LIII. rész)

Bő négy éve, egy 1400 darabból álló magángyűjtemény segítségével járjuk be a világot, az országot hónapról-hónapra bemutatunk egy-egy lapot, a hozzá tartozó ismeretekkel, érdekességekkel. A gyűjtemény az 1890-től 1945-ig megjelent, zsinagógákat ábrázoló, illetve a zsidósággal, a zsidó emberekkel, szokásokkal stb. foglalkozó lapokat tartalmazza.

Az Észak-Alföld, ma majd 15 000 fős városkája, Berettyóújfalu ősidők óta lakott területnek számít. Éltek itt szkíták, szarmaták, kelták, hunok is. A honfoglalást követően félnomád gazdálkodás folyt több környékbeli településen. E korból ránk maradt a herpályi kolostor, amely igazi történelmi csemege a téma iránt érdeklődők számára.

Berettyóújfalu életét nagyban befolyásolta a mezőgazdasági adottságok és lehetőségek tárháza. Lakosainak nagy része elsősorban a földből élt. A XIX. század közepétől kezdődött a Berettyó folyó szabályozása, mely markánsan megváltoztatta a táj arculatát. Visszaszorult a folyón korábban folytatott halgazdálkodás. Cserébe megjelent a vasút, amely összeköttetést biztosított a falu-város és a külvilág között, mely a kereskedelmi tevékenységet jótékonyan befolyásolta. Városi rangot 1978-ban szerzett Berettyóújfalu, miután megyeszékhelyi mivolta megszűnt.

Zsidók szinte a kezdetektől jelen voltak a város életében, de tömegesen csak az 1700-as évek második felében jelentek meg, a Galiciából pogromok elől menekülő zsidók itt találtak megfelelő életkörülményekre a vándorlásuk során. A különböző engedélyező és tiltó rendelkezések, mint mindenhol máshol a kereskedelmi tevékenységbe kényszerítették ezeket az embereket. Munkájukkal viszont hozzájárultak a terület gyarapodásához, fejlődéséhez!

A helyi hitközség hosszas előkészítő munka után 1807-ben alakult meg 15 taggal. Egyben létrehozták a Chevrát. Anyakönyvi bejegyzések viszont csak az 1846-os évtől maradtak ránk. A halotti anyakönyvezés még 20 évet váratott magára. A zsidók lélekszáma folyamatosan nőtt, a XIX. század végére a helyi lakosság 11%-át tette ki.

Fontos momentumnak tartom, hogy az 1848-as szabadságharcban Berettyóújfalu zsidó férfijaiból többen is beléptek az 53. honvéd zászlóalj köteléke a magyar szabadságért harcolni. Az I. világháború idején is többen adták életüket a hazáért, majd a háborút követő forradalmakban is jelen voltak, akik a zsidó vallást hátrahagyva világmegváltó álmokkal próbálták a közösség érdekében, vagy káráért tevékenykedni (sajnos!). Fontos, hogy a zsidóság nélkül a város nem tudott volna olyan dinamikusan fejlődni, mint ahogy azt tette 1878 és 1920 között. Az ipari fejlődés, az élelmiszeripar, a textilipar és más könnyűipari fejlesztések szinten kizárólag zsidók nevéhez fűződött. Voltak vaskereskedők, szeszgyárosok, ecetgyártók, divatüzlet tulajdonosok, fűszerkereskedők, patikusok és gyógyszer gyártók, börgyárosok és terménykereskedők közöttük.

A vallási életet kiegészítette a jól szervezett támogató, és segély-egyleti munka, a tanügyben tanúsított modern gondolkodásmód. A szegénygyerekeknek a hitközség jótékonyági egyletei biztosították a tandíjat! A jótékonyági és műve-

lődési intézmények kimagasló munkát végeztek más településekhez képest is.

A város első kinevezett rabbija a híres Talmud-tudós, Blum Amram volt, akit fia, Blum Ben Cion követett székében. A helyi közösség likvidálásáig Hoffmann Márkus Mordecháj szolgált a közösség élén 1912-től 1944-ig. A deportált helyiek közül a kevesek egyikeként visszatért szülővárosába, ahol még 1948-ig próbálta az atomjaira széthullott közösséget összetartani, de amikor világos lett számára, már sohasem lesz olyan, mint korábban úgy döntött, az újonnan megalakult Izrael államába megy élni.

Az első világháborút lezáró időszak megváltoztatta a város életét, mivel az vármegyei székhely lett. A zsidók nagy szerepet vállaltak a város gazdasági és kulturális fejlesztésében. A városban működő Adler-féle nyomda, vagy az 1927-ben épült Apolló Filmszínház is „öregbítette” Berettyóújfalu hírnevét. A város híres zsidó szülöttjei között megtaláljuk Miklós (Militzer) Júlia költőnőt, Salamon Béla színész, konferansziét, Frigyes Marcell újságíró, vagy Salamon Danny (Weisz Ernő)-t, aki szervezője volt Eichmann elfogatásának. Konrád György családja is ebből a városból származik, vagy Zádor Pál világhírű statisztikus is! Mielőtt rátérnénk az aranykorszakot lezáró időszakra, nézzük meg a város zsinagógáját, melyről eddig szó sem esett.

Későn, 1903-ban, méghozzá július 15-én adták át. Azt megelőzően a helyi zsidóság kisebb imaházakban gyűlt össze, illetve volt korábban a telken egy imaház, mely tizede volt az új épületnek. A felavatott ortodox zsinagóga 1500 főt fogadott be! Állítólag az alapköben egy üvegbe zárt pergament

helyeztek el, melyen a berettyóújfalui zsidó hitközség történetét írták le. E dokumentum szerint az első hivatalos zsidó lakos 1757-től lakott a városban. Az épületet Weiszmann Béla nagyváradi építész tervezte. A nagy befogadóképessége miatt Hajdú-Bihar megye második legnagyobb zsinagógája lett! Külön női karzattal rendelkezett, melyet vasoszlopok tartottak. Az oszlopok Konrád György nagypapája vaskereskedéséből származtak. Ortodox zsinagóga lévén a bimát középen helyezték el az alagsorban. Nagyünnepeken, emléknapokon zsúfolásig megtelt az épület és többen a környező falvakból is szívesen jöttek ide imádkozni.

A sötét korszak kezdete az 1938-as év volt. Ekkor több mint, 1000 zsidó lakott a városban. A megálázó és megkülönböztető törvények végén 1942-ben a férfiakat munkaszolgálatba kényszerítették. Az Ukrajnában hurcolt, fegyvertelen magyar zsidókat a fegyveres magyar katonák kísérték a halálba. Ezt követték a helyi nyilasok végzálásai, akik a nőket, gyerekeket, aggastyánokat felvonulásaikkal riasztgatták (ugye milyen ismerős ez a jobbik performansz?).

A csendőrség 1944 áprilisában kezdte összeírni a helyi zsidók névsorát. Első lépésként több zsidót internáltak, köztük a helyi nagykereskedőket, ügyvédeket.

Konrád György és három hozzátartozója (gyermekek) úgy menekült meg, hogy a rokonok hatalmas összegért kivásárolták(!)a város vezetésétől, így a gettósítás előtt felutazhattak Budapestre. Míg a városban élt majd 200 hasonló korú gyermek mind meghalt a magyarok segítségével előkészített és a németek „vendégszeretetével” fémjelzett „Auschwitz-i túrán”...

A deportálás 1944. június 7-én kezdődött, mikor a csendőrség a helyi téglagyárba erőszakolta a városban maradt zsidókat. Berettyóújfalu lakosai némán, cinkosként szemlélték végig, ahogy barátait, üzletfeleiket, orvosaitak, ügyvédek családtagjait elhurcolták, kirabolták. Másnap indultak meg a transzportok a halálgyárakba.

A háborút követő években a környékre visszaérkező zsidókból 200-an tértek vissza, 1956-ig próbáltak meg új életet élni, de a forradalom által felszított indulatok többeket arra ösztönzött, hogy kövessék egykori rabbijukat, aki 1948-ban télacholt. Az elnéptelenedő és lepusztuló zsinagógát az akkor még működő Berettyóújfalui Autonóm Ortodox Izraelit Hitközség 1964-ben adta el a városi ÁFÉSZ-nak, amely raktárként használta.

A helyi temető is elhanyagolt, néha-néha megjelennek egykor ott élt zsidók leszármazottai, vagy a helyi önkormányzat munkásai, akik levágják a gazt. Egyesek szerint még 2 zsidó él a városban. A zsinagóga üresen áll, egyre jobban romlik az állaga, néhány éve tervben volt, hogy EU-s pénzből felújítják.

Izsák Gábor

Dési János

Beregszászi zsidó élet

A régi, és nyilván mindenki által ismert vicc szerint megkérdezi valaki a Beregszászban lakó Kohn bácsit, hol lakott eddigi élete során: Mire sorolni kezdi: születtem az osztrák-magyar monarchiában, aztán Csehszlovákiában kezdtem iskolába járni, amit Magyarországon fejeztem be, a Szovjetunióban dolgoztam és Ukrajnában vagyok nyugdíjas.

- Maga aztán igazán sokat utazott Kohn bácsi.

- Én? Egész életemben ki sem mozdultam Beregszászról.

Szóval, valahogy így. A sok változás jó ideig csak rengeteg tragédiát hozott. Pedig Beregszászban (igen, a helyiek így mondják) egykor virágzó zsidó élet folyt. Bizonyosság erre, hogy a régi szép békeidőkben legalább hét zsinagóga működött a településen. Komoly zsidó közösség élt itt. Tagjainak többségét a magyar fennhatóság idején deportálták a halálba, elsősorban Auschwitzba. A maradék zsidóság egy részét a szovjet rendszer gyilkolta meg – többek között úgy, hogy azokat is a GULAG-ra vitte, akik a szovjet területekre szöktek át a nácik elől, esetleg túléltek valamelyik megsemmisítő tábor poklát, mert a szovjet kémelhárító logika szerint az ilyen ember csak kém lehet. És akadnak, akik a szovjet csapatok soraiban estek el. (Ma már számtalan alapos könyv és tanulmány számol be erről a korszakról. Tényleg csak mutatóban pár. Ilyen a terület történetét fáradhatatlanul feldolgozó Dupka György: Ne ítéljeteK el, Zsidó népiirtás, antiszemita üldözés Kárpátalján a náci és a kommunista eszmék nevében (1938-1991) című 2015-ben megjelent alapos, és a legtöbb magyarországi olvasó számára új szempontokat is felvonultató műve, amelyet az internetet is megtalálhatunk.

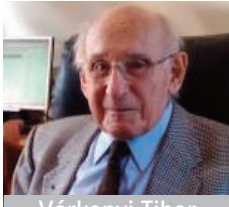
Mindez köszönhető néhány lelkes helybélinek, akik különféle egyesületek szervezésével segítik a zsidó élet megújulását, azoknak, akik újra eljárnak a zsinagógába. Több, innen elszármazott komoly támogatást adott az újjáépítéshez, a működéshez, ahogy nem egy külföldi zsidó közösség is segíteni próbál. Beregszászban már 1945 februárjában elkezdték megszervezni a maroknyi túlélőből újra a hitközséget. A város reprezentatív főterén álló nagy zsinagógát – talán ez volt a város legnagyobb épülete akkoriban – 1947-ben újranyitották, s egy feljegyzésből azt is tudjuk, hogy az ötvenes évek legelején Rase Sonekor 400-450-en imádkoztak itt. Ám a szovjet rendszer nem különösebben tolerálta az ilyesmit, az ötvenes évek legvégén elvette a

zsinagógát, s azt jelentősen átépítette, afféle kultúrcentrum és könyvtár lett belőle. (Ma a nagyzsinagóga faszárdját egy óriási molinó fedi, magyar és ukrán nemzeti zászlóval, s amelyen, ha

leülni és egy kicsit elbeszélgetni a helybéliekkel – de erről majd részletesebben máskor. Most maradjunk csak annál, hogy helyrehozták az egykori berendezést, pompás festett üveglakokat készítettek, a kőtábla megint ott áll büszkén a homlokzaton. A karzaton kis kiállítást rendeztek be, ahol a környék zsidó életének egykori tárgyait gyűjtötték össze és mutatják be. Köztük számtalan megmaradt imakönyvet. És persze a fő helyen a Pesti Sólet ide eljutott, s különösen becsben tartott, példányai.

A templom udvarában a környékről elhurcolt és meggyilkolt emberekre emlékező táblát helyeztek el, de állítottak egy Wallenberg emléktáblát is. Az emlékhelyet körülvevő kerítéshez a téglákat abból a három téglagyárból hozták ide, ahová deportálásuk előtt az itteni zsidókat zárták össze, hogy így is felidézzék a tragikus múltat. Péntekenként, ünnepeken összejön a minjen – igaz, beszámolják azokat a „szombatistákat” is, akik szintén ide járnak, megtartják a szombatot, a Tórában előírt ünnepeket és törvényeket. Szisztematikusan gyűjtik a múlt emlékeit. És alaposan feltérképezik a környék zsidó temetőit. Kiadványok jelennek meg, konferenciákat szerveznek, s ma már az is megszokott, hogy ismét turisták keresik fel a zsidó emlékeket.

És ha már itt tartunk. Kárpátalja különösen izgalmas terület, sok-sok látnivalóval. Érdemes ide utat szervezni. Ma már az autópálya Budapestről szinte a határig visz. Onnan meg Beregszász csak egy macskaugrás. (Munkács, Ungvár sem több egy óránál, ha már ott jár valaki.) Nagyszerű panziók és szállodák nyíltak, nem is túl drágák. Beregszász tele kis kávézókkal, presszókkal és igazán hívogató vendéglőkkel. Megkönnyíti az érdeklődő utazó helyzetét, hogy sokan beszélnek magyarul. S az emberek segítőkészek és kedvesek. Olyan hely, pár órányira Budapesttől, ahová kifejezetten érdemes elmenni és körülnézni.

Várkonyi Tibor

A világsikereket fölhalmozó Woody Allen sztori

Nyolcvanadik születésnapja alkalmából Woody Allen nevével nyílt meg az idei Cannes-i filmfesztivál, amelyen bemutatták a Café Society című legújabb alkotását is. A szakma élvonala ezzel is tisztelegni igyekezett a művész előtt, akit mondhatni mind az öt világrészen a legnagyobbak között tisztelnek.

Az esemény alkalmából a legrangosabb lapok részletesen ismertették az alkotói életutat, jellegzetességét, eredetiségét, amely mindenki másénál csakugyan különbözik, összehasonlíthatatlan. Egyelőre még nincs pontos időpont arra, hogy a honi filmszínházak mikor kezdik vetíteni a Café Societyt, de bizonyosan minél hamarabb, mert Woody Allen a magyar közönség körében ugyanolyan népszerű, mint mindenütt a világon. Ifjú korában a későbbi filmes világsztár, akkor még Königsberg néven az amerikai tengerparton élt, mint önálló sodó ifjú is itt kezdett házat építeni magának. Szorgalmasan fákat ültetett, barkácsolt, díszítgetett, de az óceán csöndje érthetetlenül zavarta. A tücsökzene is. A mentő-

autók szirénáira, a légkalapácsok dübörgésére vágyott. Addig nem is nyugodott, amíg végre el nem érte álmai vágyát, New Yorkot. Az 1970-es években forgatott filmjei szerint New York még nem a későbbi „mintakép”, a kábítószerezés, a bűnözések tanyája volt. A gonoszság először talán a Taxi Driver című filmben tűnik föl, a hamisítatlan Szodoma és Gomora. Azt vallotta róla kezdetben, hogy a közönség mértéktelenül nem tudta befogadni még ezt a képet, az „én ingerküszöböm is eléggé alacsony volt, valamivel később alkalmazkodott”. Amikor az elején New Yorkban berendezkedett, divatjamúlt, teljesen elavult ócska írógépén kopogtatta a forgatókönyveket. Szenvedett is tőlük nagyon. A reggeli munkakezdés akkortájt forró zuhannyal indult el, azok szülték a gondolatokat, eltávolítottak a valódi világtól. Szigorú élelmezés, reggelire szilvalé, szendvics, ha lehetett egy adag mustár-

ral. Nagy örömet az étkezés nem serkentette, a legfontosabb a szövegírás volt számára. De a fegyelem, egyelőre kevésbé. Ez volt a reá maradt „családi örökség”. Jobbára a mama hagyatéka, aki ellentéte volt férjének, a szerényebb igényű papának. A parancsoló gondolat, csak időt nem elvesztegetni. Ami ebben az időben Woodyt szenvedtetete, az Amazon hálózat részére írt tévé sorozat befejezése volt. A gázsi olyan tekintélyes összeget képviselt, hogy a munkát nem lehetett visszautasítani, mondhatni könnyű pénznek számított. „Megérdemeltem, hogy szenvedjek tőle” – vallotta. És hozzátette, „ez volt az idő, amelyben fölmérhettem tehetségemet, zseni vagyok-e, vagy ostoba. Melőzni kellett, ez volt a

zsetonokra. Aki nem moccan az asztal mellől, az a győztes. Woddy Allen kitartott amellett, hogy a siker egyik titka, írni mindig, amíg tart az ihlet, szembeszegülni a tunyasággal. Mondjuk este hatkor abbahagyni, végre lehet lementni, kosárlabdázni valamennyit, ha éppen nincs mérkőzés, fölöltözni, elmenni a feleségével vacsorázni, vagy vendégeket fogadni. Woody a zsebeit szüntelenül papírfecnikkel tömte meg. Rögzített mondat töredékeket, párbeszédeket, néha egész sztorikat. Később, ha túl sok lett már belőlük, átláthatatlanok, elavulnak, a fölöslegektől meg kell szabadulni. A lényeg, hogy az agyvelő mindig zakatoljon, soha ne legyen üres. Egy férfi elválnak megunt nejétől, majd kiugrik az ablakon. A filmhez egyaránt elindulás és befejezés kell. A forgatókönyvek írásának két nélkülözhetetlen kellékük van. Az induló ötlet és a befejezés. A többi pofon egyszerű. A Kék jázmin című film ötlete egy házastársi beszélgetésből született. A feleség barátnő sztoriját mesélte el, a férj a 2008-as gazdasági válság elején mindenét elvesztette, a pár egyik pillanatról a másakra lett koldus szegény. Az éjszaka Párizsban egyszerű ötlete, egy pasas az utcasarkon téblábol, autó fékez mellette, ajánlatot kap a vezetőjétől, megjelenek el együtt a Szajna partjára. A „mesterember” létnék legrosszabb példája, leírni ötven oldalt, de nincs halvány fogalma se, hogyan folytassa tovább? Akinek csupán ennyire telik, az el se kezdje. Egy időben ez fenyegetett „A Kairó bíbor rózsája” című film esetében is. Az ötlet önmagában ragyogó, de hirtelen és váratlan megrekedés. Félre a forgatókönyvvel, néhány hónappal később viszont megérkezik a révbé érés. Parádés szerep alakul a váratlan töprengésből, Mia Farrow-nak világsikert varázsol. De ehhez is szükség volt valakire. Szerencsére éppen kéznél volt. Úgy hívták, Woddy Allen.

Szalonikiből kértek jogi segítséget az ókori budai zsidók

Június 5-én igen érdekes előadással folytatódott a Dohány zsinagógáért alapítvány Kulturális Páholya. Joszi Ben Nun-t a középkori budai zsidó életről beszélt a responsumok tükrében.

Bevezetőjében főrabbinink, dr. Frölich Róbert elmondta, hogy a responzum rabbinikus műfaj, amelyben egy adott kort a jogi, vallási kérdésekre adott válaszokból is megismerhetünk. A világ fejlődésében segít eligazodni a vallási vezető.

Budán nagyhirű zsidó közösség élt, ráadásul nem csupán egyszer, de háromszor is kialakult ott gazdag zsidó negyed – kezdte előadását vendégünk. Mi a harmadikról, a török hódoltság idején, a XVII. század közepén (1640-1650), élők idejéből fennmaradt iratokról, történetekről hallottunk.

Bár a centrum a Várhegy volt, de laktak zsidók a Vizivárosban, sőt Óbuda egyes részein is. Egy osztrák katona beszámolója alapján arra következtethetünk, hogy a Várhegyen majd ezer zsidó család élt. A közösség igen jómódú volt, rengeteg gazdag emberrel. Akadtak köztük tudósok, bölcsek, rabbik is, ám a cfáti – szentföldi – rabbi iránymutatása többet számított. Egy irat szerint a cfáti rabbi az eruv (szombat határ) kijelölését kérte számon, s adta ki feladatként.

Érdekesség, hogy a különböző jogi ügyeknél nem az adott felek neve szerepel, hanem rendre Ruben és Simon – mint, alperes és felperes. /Hölgyek esetében Ráchel és Lea./ Véltetően az sem közismert, hogy sokszor Szaloniki (valamely) rabbiját kérték meg, hogy döntsön a peres ügyekben. Az iratok alapján, a Ruben megnevezés ellenére is ki lehet következtetni, hogy ugyanakkor a gazdag zsidónak többi jogi esetével is találkozhatunk a responzumok között.

Akadtak betért, így felszabadított (rab)szolgák, akik idővel az adott családhoz tartoztak. Egy esetben a családfő és felesége halála utáni gyásznapok kapcsán kérték a későbbi jeruzsálemi főrabbi véleményét. A rabbi döntése szerint a betértek egy gyásznapot tarthattak, s nem „járt” nekik a gyáshét, a gyászév.

Egy másik esetben egy elhunyt a vagyona kamataiból egy cfáti jesivát támogatott. Addig nem is volt gond, amíg egy rokona a városban élt, ám később Jeruzsálembé költözött és az ottani iskolát segítette a pénzből. A két iskola vezetői rabikat kértek fel, hogy tegyenek igazságot. Természetesen a helyi rabbik az adott város mellett érveltek, míg a harmadik, a független, azt mondta, a végrendelet lényege, hogy a Szentföldön támogat iskolát, a helyszín másodlagos...

Végül talán a legérdekesebb történet, amikor új rabbit akartak választani Budán. A helyiek azt a tanácsot kapták, külföldről hozzanak rabbit, akinek egyetlen rokona sincs a közösségben. Úgy tűnt az Európa-szerre ismert belgrádi rabbi lehet a befutó. A száz legfontosabb családfőt hívták meg a választásra.

Nyolcvankilencen gyűltek össze, nyolcvan támogatták, s csupán kilencen elleneztek. Utóbbiak akarata érvényesült, ugyanis találtak egy 15 (!) évvel korábbi iratot, amelyből kiderül, hogy a belgrádi rabbi még ifjúként ugyan nem azt a lányt vette el feleségül, – az ara apjának időhúzása miatt, – mint, akiről a megállapodás szólt, de egy helyi hölgy lett a neje. Így pedig bizony akadt rokona a közösségben...

Szerkessze a Pesti Sóletet!

Immár bő 2,5 fél éve, hogy nem nyolc, hanem tizenkét oldalon jelenik meg a Dohány utcai zsinagóga lapja, a Pesti Sólet. Most szeretnénk Önöket is bevonni az újság készítésébe. Kérjük, írja meg véleményét, akár a megszokott rovatokról is, melyiket kedveli, milyen új rovatot látna szívesen, kiről, miről olvasna.

S ha afiókja mélyén, a számítógépében már-már elfeledve akad saját kézirata, melyet megosztana másokkal, itt a lehetőség. De szóljon gyermekének, unokájának is! Ötleiteiket, észrevételeiket, cikkeiket a pestisolet@dohany-zsinagoga.hu email címen várjuk, de küldhetnek levelet is a Dohány körzet részére, a Síp utcába. Segítségüket előre is köszönjük!

Akár az elmúlt években, idén is kapunk jegyeket a Zsidó Kulturális Fesztivál szervezőitől. A „Nyerjen jegyet a Dohány-koncertekre!” játékunkban jelentős előnnyel indulnak, akikől nem csak a megfajtást kapunk, de most is küldenek levelet, e-mail...

Meghívó

A Dohány körzet vezetése szeretettel meghív minden emlékezőt

június 26-án (Szíván 20.), 17 órakor, a szokásos Mártír-megemlékezésre, a temetőkertbe.

Az Ön részvételére is feltétlenül számítunk!

Ünnepi beszédet mond: Totha Péter Joel, rabbi.

Kántor: Rudas Dániel.

Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádél Tamás elnök vezetésével. Elég megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy éppen a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamely zsidó intézménynek.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!

Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000

IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000

Auschwitzba került az első deportálás menetrendje

Az Auschwitz-Birkenau Alapítvány birtokába került annak a különvonatnak a menetrendje, amely a haláltábor első 728 lengyel foglyát szállította a dél-kelet-lengyelországi Tarnówból. A dokumentumot az első deportálás 76. évfordulóján, június 14-én mutatták be. Az alapítvány tavaly egy magánszemélytől szerezte meg az egyik krakkói külvárosi ház lebon-tásakor előkerült iratot. A keddi auschwitzi megemlékezésen a dokumentumot az Auschwitz-Birkenau Alapítvány elnöke, Agnieszka Molenda mutatta be. Mint el-

mondta, az irat az első deportálás harmadik forrásdokumentumának számít. Eddig a deportált foglyok két, Tarnówból és Auschwitzban összeállított listája volt a kutatók birtokában. Az egykori keleti vasutak krakkói főigazgatósága (Generaldirektion der Ostbahn in Krakau) által 1940. június 11-én kiállított négy oldalas dokumentum szerint a különvonatot a náci Németország biztonsági rendőrsége, a Sicherheitspolizei krakkói parancsnoka rendelte meg. A Tarnówból Auschwitzba haladó különvonat, valamint a visszafelé haladó üres vonat számára

Együttműködés a keresztény és zsidó kórházak között

A Magyar Katolikus Egyház, a Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége megállapodást írt alá közös fenntartású egészségügyi szakképzési intézmény alapítására. A szakmai együttműködésben a Bethesda Gyermekkórház, a Mazsihisz Szeretetkórháza, az Assisi Szent Ferenc Leányai Kongregáció által működtetett Szent Ferenc Kórház és a Budai Irgalmasrendi Kórház vesz részt.

Az egyházi fenntartású kórházak vezetői a lelki gondozást a kórházi gyógyítás és ápolás fontos részének tartják. Tapasztalataik alapján kívánatos lenne, ha a magyar egészségügyben nem kizárólag az egyházi/felekezeti fenntartású kórházak eszköztárában lenne kitüntetett jelentőségű az ápol-tak lelki segítése, támogatása.

Az egyházak a hivatásuk iránt elkötelezett, a katolikus, protestáns és a zsidó hit hagyományait egyaránt ismerő nővérek képzését ígéri, akiknek anyagi biztonságot garantáló, a megbízható munkavégzést jutalmazó és a hosszú távú tervezést lehetővé tévő életpályamodellt is biztosítani fognak. A megállapodásban résztvevő kórházak és fenntartóik új együttműködésük keretei között, úgy kívánják létesítményeiket fejleszteni, hogy a szülészettől a gerontológiáig képesek legyenek biztosítani – a teljes életutat lefedve – a betegek, hitétől függetlenül bármely rászoruló magyar állampolgár magas színvonalú egészségügyi ellátását.

Az egyházak közötti példa nélküli együttműködési szándékot rögzítő dokumentumot a felek múlt csütörtökön a Mazsihisz székházában látták el kézjegyükkel. Az intézmények fontos, helyenként nélkülözhetetlen közfeladatokat látnak el, ezért fejlesztési elképzeléseik megvalósításában számítanak az egészségügyi kormányzat támogatására.

(forrás: mazshisz.hu)

Több mint kétezer éves ezüstpénzeket találtak Izraelben

Izrael közepén, a Modiin nevű város új lakónegyedének építkezése előtt a szokásos feltárások során a régészek egy több mint, kétezer évvel ezelőtti mezőgazdasági birtokot és mellette egy sziklahasadékban a Hasmoneus-uralkodók korából származó 16 darab 2150 éves ezüstpénzt találtak – írta meg múlt kedden a ynet, a Jediót Ahronót honlapja.

A szakemberek szerint a pénzek egy, a birtokon dolgozó zsidó tulajdonát képezhették, aki elrejtette őket. A ma Libanonhoz tartozó Türoszban készült ezüst pénzérméken az i. e. II. és I. században uralkodó VII. Antiokhosz sze-leukida uralkodó és bátyja, II. Démétriosz képmását örökítették meg.

Az ezüstkincs mellett az ásatás más részein bronzérméket is találtak, amelyeken a térségben i. e. 110-től 63-ig uralkodó zsidó Makkabeus-dinasztia tagjait, Júda, Jonatán, Johanán és Mátitjahu arcképét ábrázolták.

A régészek feltárták a korabeli mezőgazdasági birtok részzeit: az egykori család tagjai a dombok tetejére olajfákat és szőlőt ültettek, a völgyekben gabonát termesztettek. Erről tanúskodik a környéken sziklákba vájt több tucat szőlőprés is. A birtokon lévő lakóépület megerősített falai arra utalnak, hogy tartottak a környéken garázdálkodó vándoroktól. Az egykori lakók részt vehettek a rómaiak elleni első, i. sz. 66-ban kitört felkelésben, ugyanis valószínűleg a harcok miatt hatalmas kövekkel erősítették meg a külső falakat és földalatti búvóhelyeket is építettek maguknak, amelyek egyikéhez egy rituális fürdőből vezetett a léjár. A rituális fürdő, a mikve melletti rejtékhelyen az i. sz. 132-ben kitört Bar Kohba felkelés idejéből származó tárgyakat találtak.

A leleteket nem múzeumban helyezik el, hanem egy régészeti parkot hoznak létre számukra az új lakónegyed közepén – közölte az Izraeli Régészeti Hatóság.

(MTI)